

Rozmowa z... Anną Zalewską, Minister Edukacji Narodowej

TRENDY: Pani Minister, rozpoczynamy nowy rok szkolny, który przyniesie nam – uczniom, nauczycielom, pracownikom oświaty – wiele nowego. 27 czerwca w Toruniu, podczas podsumowania ogólnopolskiej debaty oświatowej „Uczeń. Rodzic. Nauczyciel – Dobra zmiana”, przedstawiła Pani propozycje reform w oświacie, które są efektem całorocznych rozmów z ekspertami, nauczycielami, rodzicami i uczniami.

Anna Zalewska, Minister Edukacji Narodowej: Rzeczywiście takiej debaty na temat zmian w edukacji jeszcze w Polsce nie było. Wraz z kierownictwem ministerstwa rozmawialiśmy w wielu miejscach Polski z różnymi środowiskami. Wnioski, jakie przedstawiłam 27 czerwca br. w Toruniu, poprzedziła ogólnopolska debata o systemie oświaty „Uczeń. Rodzic. Nauczyciel – Dobra zmiana”, w której wzięło udział blisko 2 tys. ekspertów

pracujących w ramach 16 grup tematycznych. Ponadto odbyło się 17 debat wojewódzkich z udziałem rodziców, uczniów, nauczycieli i samorządowców.

Zależało nam na wsłuchaniu się w oczekiwania poszczególnych grup społecznych zainteresowanych przyszłością polskiej oświaty. Szczególnie cenne były głosy krytyczne. Każdy miał prawo się wypowiedzieć.

T: Jakich zmian dokonało ministerstwo w nowym roku szkolnym 2016/2017?

AZ: Przede wszystkim od tego roku obowiązkiem szkolnym objęte zostały dzieci siedmioletnie. Dziecko sześćioletnie na wniosek rodziców będzie przyjęte do klasy pierwszej pod warunkiem, że korzystało z wychowania przedszkolnego. Ten wybór pozostawiliśmy jednak rodzicom. Zlikwidowaliśmy

sprawdzian dla szóstoklasistów, który dla wielu uczniów był tylko źródłem niepotrzebnego stresu. Kolejną zmianą jest możliwość odwołania się od decyzji okręgowej komisji egzaminacyjnej w sprawie pisemnych wyników egzaminów maturalnych i potwierdzających kwalifikacje zawodowe. Ponadto od 1 września br., zgodnie z tzw. rozporządzeniem

Anna Zalewska, Minister Edukacji Narodowej

sklepikowym Ministerstwa Zdrowia, do szkół wraca zdrowe i smaczne jedzenie. Podkreślamy, że dotychczas obowiązujące przepisy zostały uproszczone i złagodzone.

Zlikwidowaliśmy również tzw. godziny karciane. Dodatkowo z początkiem września uruchomiliśmy pilotażowy program nauki programowania w szkołach. Staram się podkreślać na każdym kroku, że umiejętność programowania to jedna z podstawowych kompetencji XXI wieku. To od niej bierze się m.in. logiczne myślenie, dobra organizacja pracy, precyzyjne prezentowanie własnych pomysłów czy rozwiązywanie problemów i zadań.

T: Zatrzymajmy się nad propozycjami reform, którymi całe środowiska szkolne – i nie tylko – jest żywo zainteresowane. Najbardziej oczekiwaliśmy informacji o nowym kształcie ustroju szkolnego w Polsce. Co w tej mierze się zmieni?

AZ: Przede wszystkim mówimy o wprowadzeniu takich zmian, które pozwolą na stworzenie szkoły na miarę XXI wieku i ponowne wprowadzenie cykliczności etapów szkolnych.

W odniesieniu do planowanych zmian w strukturze oświaty chcemy przywrócić 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące oraz 5-letnie technikum, a także stworzenia dwustopniowej branżowej szkoły. Zastąpi ona obecną zasadniczą szkołę zawodową.

Zmiany te będą miały charakter ewolucyjny i rozpoczną się od roku szkolnego 2017/2018. To wtedy uczniowie kończący 6 klasę szkoły podstawowej staną się uczniami 7 klasy szkoły podstawowej. Rozpocznie się stopniowy proces

wygaszania gimnazjów. Ostatni rocznik dzieci klas 3 ukończy gimnazjum w roku szkolnym 2018/2019.

T: Pani Minister, czy te zmiany są konieczne i czym są one podyktowane? Wielu nauczycieli sprzeciwia się proponowanej reformie – uważając, że gimnazja, choć nie są idealne, powinny pozostać w systemie oświaty.

AZ: W 1999 roku, kiedy przeprowadzono zmianę struktury systemu oświaty, a tym samym wprowadzono gimnazja, założeniem miało być wyrównywanie szans edukacyjnych oraz podniesienie jakości nauczania. Badania pokazują, że tak się jednak nie stało, a co istotne – szkoły te zaczęto dzielić na „lepsze” i „gorsze”, co jest zaprzeczeniem idei powstania gimnazjów.

Przyczyną proponowanych obecnie zmian jest także m.in. diagnoza obecnego stanu liceów. Kształcenie w szkole ponadgimnazjalnej zostało w praktyce skrócone do dwóch lat, zaś koncentracja godzin na wybranych 2–4 przedmiotach rozszerzonych spowodowała, że liceum utraciło w rzeczywistości charakter szkoły ogólnokształcącej. Zamiast tego stało się ono „kursem przygotowawczym” do egzaminu maturalnego. Problem ten dostrzegają także przedstawiciele uczelni. 26 z 37 rektorów negatywnie ocenia przygotowanie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych do podjęcia studiów. Podkreślają oni przede wszystkim zbyt krótki czas nauki w liceum ogólnokształcącym, a co za tym idzie – brak odpowiedniego psychicznego przygotowania młodych ludzi. Proponowane rozwiązania ograniczają konieczność przystosowywania się uczniów do nowych warunków uczenia się, która wiąże się z częstą zmianą szkoły i grupy rówieśniczej.

T: Co się stanie z nauczycielami gimnazjów?

AZ: Nauczyciele zatrudnieni w gimnazjach od 1 września 2017 roku z urzędu staną się nauczycielami szkół tworzonych w ramach nowego systemu. Oznacza to, że np. nauczyciele gimnazjum, które zostanie przekształcone w ośmioletnią szkołę podstawową z oddziałami gimnazjalnymi, z urzędu staną się nauczycielami szkoły podstawowej. Wprowadzane przez nas zmiany mają na celu ochronę miejsc pracy dla nauczycieli, a szczegółowe rozwiązania będą wypracowywane przy współpracy z samorządowcami i związkami zawodowymi.

T: Ministerstwo proponuje nie tylko nowe typy szkół, lecz także zmiany podstawy programowej i unowocześnienie warsztatu pracy nauczyciela. W jaki sposób w zakresie nowych technologii można uatrakcyjnić proces edukacyjny w szkole?

AZ: Realizując podstawy programowe, nauczyciele powinni włączać technologie informacyjno-komunikacyjne do nauczania wszystkich przedmiotów. Do dyspozycji nauczycieli są chociażby [e-podręczniki](#) czy portal [Scholaris](#). W zadaniach domowych uczniowie mogą zastąpić tradycyjne metody przez pracę z komputerem, np. rozwiązywać zadania z geometrii, korzystając z odpowiednich programów graficznych oraz z dostępnych w części klas tablic interaktywnych.

Jak podkreślałam już wcześniej, jedną z podstawowych kompetencji współczesnego świata jest logiczne myślenie, w tym umiejętność kodowania już od najmłodszych lat. Dlatego też w tym roku uruchomiliśmy [platformę](#)

edukacyjną dedykowaną nauczaniu programowania. To właśnie tam będziemy zamieszczać aktualne informacje i materiały edukacyjne poświęcone nauce programowania.

Dodatkowo, w ramach bliskiej współpracy z Ministerstwem Cyfryzacji, chcemy unowocześnić szkoły. W najbliższych dwóch latach planujemy wyposażyć je w dostęp do szerokopasmowego internetu. Dodatkowo Ministerstwo Edukacji Narodowej (MEN) we współpracy z Ośrodkiem Rozwoju Edukacji planuje rozwój e-podręczników oraz e-materiałów, czyli audiobooków, filmów, lekcji multimedialnych. Przewidziane są także materiały do konkretnych przedmiotów, m.in. muzyki, plastyki, historii sztuki, wiedzy o kulturze, łaciny, historii kultury, a także lekcji przyrodniczych, humanistycznych, matematyki i informatyki w zakresie rozszerzonym. Działania te obejmą także stworzenie dodatkowych materiałów dla szkolnictwa zawodowego: w sumie powstanie blisko 150 nowych e-podręczników oraz około 800 e-zasobów zawierających filmy, nagrania, zdjęcia czy grafiki.

T: Nowy pomysł MEN na kształcenie zawodowe w powiązaniu z rynkiem pracy to...?

Jednym z głównych i powtarzających się postulatów, które zgłaszali sami pracodawcy, było dostosowanie kształcenia zawodowego do realnych potrzeb gospodarki. Tu i teraz. Tymczasem wiele szkół zawodowych i techników organizowało nabory na zawody, po których absolwenci mieli problemy ze znalezieniem pracy. Gospodarka oraz z nią powiązany rynek pracy nie znosi próżni i – co warto podkreślić – nie stoi w miejscu, lecz dynamicznie się zmienia. Jak pokazały wnioski z przeprowadzonej debaty, na

slabą efektywność kształcenia zawodowego mają wpływ takie czynniki jak np. brak skutecznego doradztwa zawodowego czy nieaktualne i niedostosowane treści podstaw programowych do wymagań rynku pracy. Dobrym przykładem jest postulat przewoźników, którzy od lat zabiegali o wprowadzenie nowego zawodu: mechanik-kierowca.

Dodatkowo zależy nam na rozwinięciu kształcenia dualnego, w ramach którego uczeń zdobywa wiedzę teoretyczną w szkole, a po praktyczne umiejętności idzie do pracodawcy. Chcemy, by pracodawcy udzielali wsparcia kadrowego szkołom, a także organizowali praktyki dla uczniów oraz doskonalili nauczycieli. Warto odnotować, że obecnie tylko ok. 65% uczniów szkół zawodowych odbywa praktyki u pracodawcy. Chcemy to zmienić przy bliskiej współpracy z pracodawcami i ich większym zaangażowaniu.

T: Reformy obejmą także system nadzoru pedagogicznego – wzrośnie rola kuratora oświaty. Jaki efekt będzie miała zmiana w tych obszarach?

AZ: Szkoły i placówki, tak jak dotychczas, będą zobowiązane do podejmowania niezbędnych aktywności, by stworzyć możliwie optymalne warunki do realizacji działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej. Wytyczne zawarte w przepisie zostały sformułowane w sposób, który nie zawęży działań organu sprawującego nadzór pedagogiczny wyłącznie do sfery kontrolno-oceniającej.

Kurator oświaty będzie mógł polecić organowi prowadzącemu oraz dyrektorowi szkoły lub placówki publicznej usunięcie konkretnych uchyleń, polegających np. na prowadzeniu działalności niezgodnej

z przepisami – nie tylko ustawy, ale także rozporządzeń wydanych na jej podstawie. Ponadto kurator oświaty będzie mógł wydać polecenie usunięcia uchyleń w wyznaczonym terminie. Jeśli organ prowadzący lub dyrektor nie zastosuje się do tego zalecenia, może to skutkować wykreśleniem wpisu szkoły lub placówki z ewidencji prowadzonej przez samorząd.

W nowych zapisach proponujemy także wprowadzenie obowiązkowej akredytacji placówek doskonalenia nauczycieli i jednocześnie wyłączamy je spod nadzoru pedagogicznego kuratora oświaty. Kurator – jako organ przyznający akredytację – będzie ocenił, czy placówka spełnia wymagania niezbędne do uzyskania akredytacji.

T: Tematem przewodnim tego numeru TRENDÓW jest edukacja historyczna z elementami wychowania do wartości. Jaką rolę powinna pełnić szkoła w kształtowaniu postaw patriotycznych i poszerzaniu świadomości historycznej?

AZ: Szkoła powinna przede wszystkim uczyć, ale i wychowywać. Nie bez powodu mówi się o edukacyjno-wychowawczej roli szkoły. Szkoła powinna na równi z domem rodzinnym dbać o rozwój podstawowych kompetencji kulturowych, które pozwolą młodemu człowiekowi świadomie i odważnie poruszać się we współczesnym świecie.

Badania pokazują, że młodzi ludzie lubią słuchać o historii XX wieku, lecz nie zawsze jest ona właściwie im prezentowana. Zamierzeniem MEN w procesie wdrażania podstawy programowej z historii jest upowszechnienie dobrych praktyk i stałe podnoszenie kompetencji

warsztatowych nauczycieli. Naturalnym partnerem wspomagania nauczycieli w tym zakresie, oprócz uczelni wyższych, jest Instytut Pamięci Narodowej, z którym podpisaliśmy ostatnio list intencyjny. Zależy nam, by przygotowywana podstawa programowa z historii była skorelowana z innymi przedmiotami, takimi jak język polski i wiedza o społeczeństwie, co w dotychczasowym kształcie pozostawiało wiele do życzenia. Zależy nam na tym, by młodzież w starszych rocznikach miała więcej historii XIX i XX wieku. Oczywiście zmienić również chcemy proporcje poruszanych na lekcjach historii tematów oraz ich wagę. Ważnym i nowym elementem w nauczaniu historii będą również wycieczki edukacyjne do miejsc pamięci dla nauczycieli i uczniów.

T: Jako nauczyciel języka polskiego na pewno miała Pani okazję

obserwować u uczniów różne postawy dotyczące czytelnictwa. Czy Pani zdaniem szkoła może rozbudzić zainteresowania czytelnicze uczniów? Jaka jest rola rodziny, samorządu lokalnego i bibliotek w tym zakresie?

AZ: Zarówno szkoła, jak i te instytucje powinny się twórczo wspierać i uzupełniać. To w domu rodzinnym, już od najmłodszych lat, rodzi się zwyczaj czytania książek. Szkoła tę zdolność powinna rozwijać. Oczywiście zdajemy sobie sprawę z obecnych trendów, które wypierają klasyczną lekturę. Szkoła sama sobie z tą sprawą nie poradzi. Potrzebne są zespolone działania mediów, instytucji kultury, samorządów – tak by na nowo powróciła kultura czytania i moda na czytanie.

Dużą rolę mają do odegrania w tej mierze również sami rodzice. Zainteresowanie czytelnictwem rodzi się bowiem we wczesnych etapach

rozwoju młodego człowieka. Już sama „lektura do snu” daje wiele korzyści i procentuje w przyszłości. Warto o tym pamiętać.

T: Jakie życzenia ma Pani dla uczniów, rodziców, nauczycieli i całego środowiska szkolnego na nowy rok szkolny?

AZ: Uczniom życzę, by czas spędzony w szkole wykorzystali jak najlepiej, by korzystali ze wszystkich szans, jakie daje współczesna i zmieniająca się szkoła, tak aby mogli stawać się jeszcze lepszymi i mądrzejszymi ludźmi. Rodzicom – radości z sukcesów ich dzieci. To oni, opiekunowie i rodzice, są bardzo ważną częścią społeczności szkolnej. Życzę im, aby mądrze wspierali rozwój swoich dzieci i stanowili podporę w trudnych momentach. Nauczycielom, dyrektorom szkół i pracownikom oświaty – satysfakcji z pracy z uczniami. Udanego roku szkolnego 2016/2017!

Edukacja historyczna – współpraca Ministerstwa Edukacji Narodowej i Instytutu Pamięci Narodowej

Nowatorskie formy nauczania historii zapowiedziały Ministerstwo Edukacji Narodowej (MEN) i Instytut Pamięci Narodowej (IPN) we wspólnym liście intencyjnym. Obie instytucje będą dążyły do aktywnego udziału młodzieży w przedsięwzięciach patriotycznych i edukacyjnych. Celem porozumienia jest także wspieranie procesu doskonalenia zawodowego nauczycieli historii i przedmiotów humanistycznych.

– Dyrektorzy szkół i nauczyciele już od wielu lat korzystają z pomocy edukacyjnych wydawanych przez Instytut Pamięci Narodowej. Dzięki podpisanemu dziś porozumieniu chcemy zacieśnić naszą współpracę – powiedziała Minister Edukacji Narodowej Anna Zalewska.

Prezes IPN podkreślił, że działalność instytutu widoczna jest w polskich szkołach od wielu lat i przynosi ona korzyści zarówno uczniom, jaki i nauczycielom.

– Obecność w szkołach to jedno z najważniejszych naszych zadań. To właśnie tam realizujemy wiele projektów i działań, które mają na celu wzrost wiedzy historycznej młodego pokolenia – powiedział Jarosław Szarek, Prezes Instytutu Pamięci Narodowej.

Ważnym celem porozumienia jest również włączenie się uznanych badaczy dziejów najnowszych Polski – pracowników Instytutu Pamięci Narodowej w proces powstawania podstaw programowych

Anna Zalewska i Jarosław Szarek z listem intencyjnym o współpracy w dziedzinie edukacji

z przedmiotu historia oraz wiedza o społeczeństwie.

[Źródło](#)

